BAŞAKLARDAKİ BEREKET

İÇİNDEKİLER

DEĞİRMEN

Turgut, çalının arkasına iyice gizlendi. Güneş batmak üzereydi. Her, gün batımında olduğu gibi, değirmenin önündeki çınar ağacında kuşlar yine cıvıl cıvıldılar. Yüksek bir oluktan akan suyun uğultusu, âdeta kuşların sesini bastırmak ister gibiydi.

Değirmenciye görünmeden içeriye girip buğday alacaktı Turgut. Bunun için en uygun zamanı kolluyordu. Değirmenci, çınarın ilerisindeki düzlükte, kurumaları için yere serilmiş buğdayları toplamakla meşguldü.

Turgut, heyecanlı bir şekilde beklerken dizlerinin titrediğini farketti. Kalp atışlarının her geçen dakika daha da hızlandığını hissedince dudaklarını ısırdı ve:

– Hayır, bunu yapmamam gerekiyor. Bu doğru değil, dedi kendi kendine.

Bir an geri dönmeyi düşündü. Zaten köyden buraya gelinceye dek belki on kere yüzünü tekrar tekrar köye çevirmiş, gelmemek için direnmişti. Ama bütün tereddütlerine rağmen, ayakları şimdi bulunduğu yere kadar sürükleyip getirmişti Turgut'u.

Bir ara karısını ve küçük oğlunu düşündü. Son kararını verdi. Ne olursa olsun, oradan bir çuval buğday alacaktı. Başındaki uçuk renkli tuhaf kasketini çıkardı, kuşağına yerleştirdi. Sonra doğrulup, değirmenciye bir daha baktı ve kendi kendine:

– O buğdaylara çok ihtiyacım var. Bunu yapmaya mecburum, diye mırıldandı.

* * *

Değirmenin sahibi Süleyman dede, buğdayları ortaya bir güzel yığdı. Bunları, rahatlıkla kaldırabileceği küçük çuvallara doldurdu. Sonra hepsini tek tek içeriye taşıdı. İhtiyarlığın da etkisiyle iyiden iyiye narinleşen vücudu yorulmuş, hatta bitkin düşmüştü. Belini oğuştura oğuştura kapının yanındaki sandalyeye çöktü. Başını değirmenin duvarına yaslayıp derin bir "oh" çekti. Kuşağından çıkardığı oyalı mendille terini silerken dolunayı fark etti. O anda bütün yorgunluğunu unutuverdi. Gülümseyerek:

– Bugün ne kadar da güzelleşmişsin böyle, dedi.

Sanki dolunay cevap veriyormuş da onun sözünün bitmesini beklermiş gibi bir süre sessiz kaldı. Her baktığı şeyde mutlaka yaratılışın mükemmelliğini görmeyi âdet edinen bu sevimli ihtiyar, bir süre daha hayran hayran seyretti dolunayı. Sonra bir şey hatırlamış gibi telâşla silkindi. Ayakkabısını ve çoraplarını çıkardı. Un bulaşığından asıl rengini yitirmiş olan pabuçlarını giydi. Kollarını sıvayarak kalktı ve dereye doğru yürüdü. Akşam namazı için abdestini tazeleyecekti.

* * *

Hafiften rüzgâr esiyordu. Sırtındaki buğday çuvalıyla ilerlemekte olan Turgut, bir an duraksadı.

– Ana yoldan bu şekilde köye girmem yanlış olur. Ne yapsam acaba?

Anî bir hareketle Kırbaş Halil'in bahçesinden yana çevirdi yönünü. Bahçenin ötesinde bir patika yol vardı. Biraz sapa da olsa orası daha güvenliydi. Etrafı yüksek ve sık çalılıklarla çevrili bu yol, köyün batı tarafına çıkıyordu.

Bahçeyi geçip patika yola çıktığında, tuhaf bir sıkıntı içindeydi Turgut. Bu sıkıntıya çuvalın her adımda daha da artan ağırlığı eklenince dayanamadı, durdu. Elleri fena hâlde acımaya başlamıştı. Dizlerini kırıp çuvalı yere indirdi. Kaskatı kesilen belini güçlükle doğrulttu ve köye doğru baktı:

"Köye girmek için henüz erken." diye düşündü. Kimseye görünmeden eve ulaşmak için geceyi beklemesi gerekiyordu. Kızaran avuçlarını birbirine sürttü. Kendini toparlayınca oturdu, sırtını çuvala yasladı ve mırıldanmaya başladı:

– Aslında Süleyman emmi iyi adamdı be. Gidip durumu anlatsaydım belki hâlimi anlar, biraz buğday verirdi bana. Fakat, iş isteyebilmekte. Boş ver yahu! Mahsul zamanı getirip gizlice yerine koyarım, olur biter. Hem benim niyetim çalmak değil ki bir süreliğine ödünç alıyorum. Neyse bunları düşünmenin sırası değil şimdi. Birazcık uyuyup dinlenmem lâzım.

Turgut, sırt üstü yere uzandı. Yüzüne vuran dolunayın ışığını engellemek için kolunu siper etti. Hâlâ rahat değildi. Kasketini parlak ay ışığına siper yapıp uyumayı düşündü ve elini kuşağına uzattı:

– Hay Allah! Nerede bu kasket yahu?

Doğrulup dikkatle kontrol etti kuşağını. Ama kasket orada yoktu. Hafızasını şöyle bir yokladı. Kasketi en son, değirmene girmeden az önce kuşağına yerleştirdiğini hatırladı.

– Gelirken düşürmüş olmalıyım. Şu işe bak be! Durup dururken yedi yıllık kasketi de kaybettik ha! Dimyat'a pirince giderken, evdeki bulgurdan olmak diye işte buna derler.

Canı sıkılmıştı. Aslında kasket eskiydi eski olmasına, ama Turgut için değerliydi. Başını sağa sola salladı ve yeniden uzandı dinlenmek için.

* * *

Süleyman dede namazını kılmıştı. Her namazdan sonra olduğu gibi yine dua etti uzun uzun. Duanın ardından gözlerini sıkı sıkıya yumup "Âmiiin!" dedi. Bu kelimeyi söylemekten olağanüstü bir haz duyuyordu. Uzatarak tekrar etti:

– Âmiiin...

Her "Âmin" deyişinde, büyükannesinin hayali gelirdi gözlerinin önüne. Onun yaşantısı Süleyman dedeyi çok etkilemişti. Daha yedi yaşındayken namaza başlamasında, büyükannesinin içten davranışlarının

etkisi oldukça fazlaydı. Bu yaşlı kadın namaz vakti girmeden abdestini alır, tek torunu Süleyman'ı da yanına çağırırdı. İkisi birlikte namaza dururlardı. Süleyman, minik ellerini açar, namazların sonunda büyükannesinin yaptığı dualara "Âmin" derdi. Her namazın ardından, çocuklara has bir heyecanla beklerdi bu kelimeyi söyleyeceği anı.

Aradan yıllar geçmiş, o küçük Süleyman büyümüş, kocaman olmuştu. Ve şimdi büyükannesinin vefat ettiği zamanki yaşını da geçmişti. Ama şu an kendi yaptığı dualara "Âmin." diyecek ne bir çocuğu ne de bir torunu vardı. Çok arzu etmesine rağmen hiç çocuğu olmamıştı. Birkaç yıl önce çok sevdiği hayat arkadaşını, Semiha nineyi kaybedince tek başına kalakalmıştı.

– Nasıl olsa yakında yine birbirimize kavuşacağız inşallah. Dünyada ebedî kalacak değilim ya!" diye ihtiyar gönlünü teselli ederek ayakta kalabilmişti Süleyman dede.

Derenin tatlı şırıltıları arasında rahmetli eşi için tekrar dua etti. Sonra kalkıp, tahta sandalyesine oturdu. Ertesi gün yapılması gereken işleri hatırlamaya çalıştı.

Kuşluk vaktine kadar buğday öğütecek, öğleden önce de cuma namazı için köye çıkacaktı. Namazdan sonra köyün fakirlerinden Sarı Musa'yı, Çerçi Nuri'yi, Mihrali'yi ve Turgut'u bulacaktı. Yaklaşan Ramazan ayı öncesinde onlara buğday ve un yardımında bulunmayı düşünüyordu. Köylüler öğütülen buğdayların ücretini para yerine yine

buğday vererek ödüyorlardı. Süleyman dede bu duruma ses çıkarmıyor, ne verirlerse ona razı oluyordu. Bu yüzden epeyce buğday birikmişti içeride.

– İyi, yarın haber veririm, buraya gelip çuvallarını alırlar, diyerek sandalyeden kalktı.

Acıkmıştı. Gündüzden hazırladığı yemeği yemek için içeri girdi. Cebinden çıkardığı kibritle, duvarda asılı olan gaz lâmbasının fitilini yaktı. Aynı anda önüne fırlayan bir fare gördü.

– Yahu yine mi sen, diye söylendi.

Fare, ambara dalmıştı. Süleyman dede lâmbayı alıp aceleyle oraya girdi. Çuvalların arasına kaçan fareyi fark edince endişeyle:

– Allah vere de buğday çuvallarını yemese bari, diye söylendi.

Dizlerini yere koyarak çuvalları tek tek gözden geçirdi. Tam dönüp gidecekken lâmbanın loş ışığında gördüğü bir eşya dikkatini çekti. Merakla pencerenin önüne doğru ilerledi. Uzanıp yerden aldığı eşyanın, rengi solmuş, eski bir kasket olduğunu gördü. Merakı şaşkınlığa dönüverdi:

– Bizim Turgut'un kasketi bu! Fakat, buraya nasıl gelmiş olabilir ki?

Kasketin ambara nasıl girmiş olabileceği

hakkında kafa yordu bir süre. İzahını yapamayınca omuz silkti:

– Aman, nasıl gelmişse gelmiş işte!

Bir ara Turgut'a iade etme düşüncesiyle kasketi yanına aldı. Odasına geçti. Sofrayı görünce fareyi de kasketi de unuttu. Şimdi keyfi yerine gelmişti:

– İşte ziyafet diye buna derler. Rabbim verdiğin nimetlerden ötürü sana şükürler olsun.

Süleyman dedenin sofrasında bulgur aşı ve ayran vardı.

* * *

ZORLU KAÇIŞ

Turgut, gözlerini kapamış, ama bir türlü uyuyamamıştı. Köyün alt başından gelen köpek ulumalarıyla tedirgin olmuştu. Hiç de hayra alâmet değildi bu hayvanların yatsı vaktinde ulumaları. Köpekler ya Turgut'un varlığını hissetmiş ya da etrafta gezinen

bir domuzun kokusunu almış olmalıydılar. Bu ihtimallerin ikisi de onun için moral bozucuydu. Turgut, oldum olası çok korkardı köpek ve domuzdan. Elini baldırına götürdü. İşaret parmağını oradaki derin yara izinin üzerinde gezdirdi. Seneler evvel yaşamış olduğu o korkunç olay gözünde canlanıvermişti:

Şimdilerde olduğu gibi, o zamanlar da ekili mısır tarlalarına domuzlar dadanırdı. Bu hayvanlar sadece karınlarını doyurmakla yetinmez, toprağı eşeler, henüz tam olgunlaşmamış mısırları yerle bir ederlerdi. Köylüler de tedbir almaya mecbur kalırlardı. Tarlanın en yüksek yerine çardaklar kurulurdu. Bu çardaklarda geceleri mısırların bekçiliği yapılırdı. Genellikle sabahlara kadar sürerdi bu bekleyişler. O günlerde Turgut, ücret karşılığında Muhtar'ın tarlasını bekliyordu.

Kupkuru tohumlar, toprağın altından yemyeşil başlarını gösterir, gün ışığında hızla serpilip boy atarlardı. Gün geçtikçe kalınlaşan gövde üzerinde, püsküller belirmeye başlayınca, Turgut da elinde babadan kalma bir tüfekle, akşama kadar dolaşır dururdu tarlanın çevresinde. Güneşin batışıyla birlikte çardağa çıkar, dikkat kesilip etrafı kollamaya devam ederdi.

Bir akşam, gece kuşlarının seslerini dinlerken uyuyakalmıştı. Sabaha karşı, duyduğu bir hışırtıyla yerinden fırladı. Mahmur gözlerini kırpıştırarak tarlaya baktı. Hemen yakınındaki mısır yapraklarının kıpırdadığını fark edince, aradığını bulmuşçasına sevindi. Tüfeğine uzandı. Bir dizini göğsüne doğru kaldırıp güzelce mevzilendi. Mısırların arasından çıkacak olan hayvanı beklemeye başladı. Çok geçmeden, beklediği an gelmişti. Alaca karanlıkta beliren karaltıyı görünce nişan aldı:

– İşte yakaladım seni, davetsiz misafir!

Tam tetiğe basacakken, irkildi birden. Hayvan bütün vücuduyla ortaya çıkmıştı. Deminki sevincin yerini bir endişe aldı. Hemen ardından da bu endişe, yerini paniğe bıraktı. Bir anda Turgut'un bütün vücudu buz gibi oluvermişti:

– Aman Allah'ım, bu ne biçim bir şey böyle?

Daha az önce yarı kapalı olan gözleri şimdi fal taşı gibi açılıvermişti. Bugüne kadar görmediği, duymadığı kadar iri bir domuzdu gelen.

Turgut, tüfeği sıkıca kavrayarak yeniden nişan aldı. Ateş edip etmemek arasında gidip gelirken muhtarın sözünü hatırladı:

– Bu mendebur hayvan epeyce akıllıdır haa!

Gece ona ateş ettin mi, hemen yer değiştireceksin. Çünkü namludan çıkan ateş, bulunduğun mevzîyi belli eder. Domuz, üstüne üstüne gelir. O zamana kadar tedbirini aldın, aldın. Yoksa işin temelli zor!

Vücudu korkudan titremeye başlayan Turgut, öyle bir an geldi ki domuzun çardağa çıkamayacağını da unuttu. Elindeki tüfeği fırlattı. Paldır küldür düşercesine aşağıya atladı. Sonra kalkıp koşmaya başladı. Kaçıyordu. Hem de öyle hızlı kaçıyordu ki koşarken ayağına batan, şalvarını yırtan böğürtlen dikenlerinin bile farkına varmıyordu. O güne kadar üzerinden geçmeye cesaret edemediği hendeklerin şimdi minicik çukurlardan farkı kalmamıştı âdeta. Yine böyle bir hendekten atladığı sırada, baldırında keskin bir acı hissetti. Durup bakacak durumda değildi. Bir an önce alabildiğine uzaklaşmak istiyordu. Can havliyle koştu, koştu. Ta ki kendini güvende hissedinceye kadar...

İşte şimdi eliyle yokladığı bu derin yara, o gün baldırına saplanan sivri bir kıymığın hatırasıydı.

Turgut, yıllar önce yaşadığı bu olayın benzerinin tekrar başına gelmesinden korktu. Geceyi beklemekten vazgeçti. Doğrulup ayağa kalktı. Yerdeki çuvalı sırtlayıp karanlığa karıştı.

* * *

Süleyman dede sabah namazını kılmak için kalktı ve dışarıya çıktı. Hemen ilerideki oluktan akan suyla bir güzel abdest aldı. Kurulanmak için mendiline uzanmıştı ki vazgeçti. Dereye doğru yürüdü. Kendi hâlinde akıp gitmekte olan suyun kenarında durdu. Bir süre derenin tatlı, iç açıcı şırıltısını dinledi.

– Denizler dünyanın derdini dalga dalga insanın üzerine savururken, ırmaklar gönüllerin sıkıntılarını alıp gidiyor. Allah'ım beni böylesine güzel bir yerde yaşattığın için sana hamdolsun. Nereye baksam Senin harika sanatını görüyorum. Şu çınarı, dereyi, yemyeşil çimenleri, ormanı, mini mini serçeleri seyredip de Seni hatırlamamak mümkün mü?

Apayrı bir huzur kaplamıştı yüreğini. Gülümseyen bir yüzle geri döndü. Etrafa bir göz attı ve:

– Burası uygun, diye mırıldandı.

Namazını çimlerin üzerinde kılacaktı. Kıbleye döndü. Derin bir nefes alıp namaza durdu.

Boynunu hafifçe yana bükmüş, yüzünde tatlı bir ifade belirmişti. Yarı kapalı gözlerinden, Süleyman dedenin Allah'a olan sevgisini, saygısını okumak mümkündü. O her namazını sanki ömrünün son namazıymış gibi, içinden gele gele edâ ederdi. Dışarıdan bu hâlini görenler, durup hayran hayran onu seyretmekten kendilerini alamazlardı.

Onun her şeyiydi, hayatının en önemli vazifesiydi namaz. Bütün işlerini namaza göre ayarlardı. Biriyle buluşacağı zaman "Öğle namazı sonrası, ikindi namazında cami önünde, yatsı vaktinde..." gibi ifadeler kullanmayı âdet edinmişti.

Namazı bitirdikten sonra ellerini açıp dua etmeye başladı. Geçmişlerinin, köylülerin isimlerini sırayla anıp onlara dua ediyordu ki bir an gözlerini kapadı. En son söylediği ismin sahibini düşündü. Zihninde beliren şüpheyi savmak için başını salladı. Dua sona erince çimlerin üzerinde biraz daha oyalandı. Kafasına takılan isim, Turgut'tan başkası değildi. İçten içe:

"Tuhaf bir durum bu... Bizim Turgut'un değirmene uğradığını bugüne kadar hiç görmedim ben." dedi.

Dayanamadı, kalkıp aceleyle ambara daldı. Etrafı dikkatle gözden geçirdi. Pencerenin yanına koyduğu çuvallardan birinin yokluğunu fark edince, âdeta donup kaldı bir an. Sonra pencereye doğru ilerledi. Kanatlarını birbirine tutturduğu ipin kopmuş olduğunu görünce, sesli sesli güldü:

– İlâhi deli oğlan! Hem de kendisine vermeyi düşündüğüm çuvalı götürmüş. İçine doğmuş demek ki...

Değirmenin kapısından dışarıya adım atarken hâlâ mırıldanıyordu:

– A be evlâdım, birazcık sabredemez miydin? Allah rızkını zaten verecekti. Ama yine de helâlühoş olsun. Çünkü kabahat bende. Yavaş davrandım.

O buğdayları sizlere ulaştırmak için bu zamana kadar beklememeliydim.

Gözlerinde beliren yaşları elinin tersiyle sildi. İskemleye çöktü. Buğulu gözlerini tan yerine dikti. En sevdiği, huzur bulduğu bu vakitte yine kuşlar erkenden uyanmışlar, cıvıltılarla, az sonra doğacak olan güneşi bekliyorlardı.

VİCDANLA YÜZLEŞMEK

Turgut öğleye doğru uyanabildi. Sırtı ağrıyordu. Güçlükle yatağından doğrulup saate baktı:

– Ooo, amma uyumuşum ha! Neredeyse öğlen olmuş. Cuma namazının vakti girmek üzere...

Telâşla ayağa kalktı. İyice bir gerindikten sonra

giyindi ve pencereden dışarıya baktı. Karısı kuyunun başında çamaşır yıkıyordu. Bu çalışkan, fedakâr ve temiz kalpli kadını bir süre sevgiyle süzdü. Çok seviyordu onu. Alnını cama yasladı ve gülümseyerek mırıldandı:

– Cancağızım, inan ki ne yaptımsa seni üzmemek için yaptım. Benim beceriksizliğim yüzünden yokluk çekmene gönlüm asla razı olmuyor işte. Elbet bugünler de geçecek. Bir gün bizim de malımız mülkümüz olacak. Kimseye muhtaç olmadan yaşayacağız. Sen, ben...

Turgut geriye döndü. Beşikteki bebeğe bakıp:

– Bir de sen tabi ki aslanım, diyerek tamamladı cümlesini.

Yürüdü, kendi hâlinde tavanı seyreden küçük oğlunu aldı, göğsüne yasladı. Bir koluna da beşiği takıp aşağıya indi. Üzerindeki kazanda su kaynayan ateşin yanından geçip karısına doğru ilerledi. Biraz da çekinerek:

– Kolay gelsin Saliha. Ahmet'i getirdim, ben namaza gideceğim de, diye seslendi.

Karısı doğruldu, ona doğru koştu. Çocuğu alırken tuhaf gözlerle kocasına baktı. Turgut bu bakışların anlamını tahmin edebiliyordu. Aldırmazdan gelip kapıya yöneldi.

– Cumaya yetişmeliyim Saliha...

Kadının gözleri doldu. Bir kocasına, bir yavrusuna baktı. Yüreğinde kopan fırtına cümle cümle süzüldü titreyen dudaklarından:

– Ah oğlum, ne yapacağız biz şimdi? Babanın ettiğini bir bilsen... Hâlbuki bunu yapmak zorunda değildi. Sabrederdik, Allah bizi perişan edecek değildi ya...

Saliha, Turgut'un yaptıklarını bir türlü kabullenemiyordu. Elinden bir şey gelmeyince de kendi kendine sızlanıyor, ellerini açıp Yüce Mevlâya döküyordu derdini:

– Ya Rabbi, bu bebeğin kursağına helâl lokmadan başka bir şeyin girmesine müsaade etme...

Yavrusuna daha bir sıkı sarıldı. Göz ucuyla kocasının gittiği yöne baktı.

Saliha çok yalvarmıştı Turgut'a. "Babamlardan isteriz." demişti. Lâkin kocasına bunu kabul ettirememişti. Turgut, karşısında ağlayan karısına bakarak gerekçesini üzüntüyle bir çırpıda açıklayıvermişti:

– Baban arkamızdan ne düşünür Saliha? "Be adam, geçimini sağlayamayacaktın da neden evlendin kızımla?" demez mi?

Saliha daha fazla konuşmamıştı. Ahmet'ini kucağına aldığı gibi yan odaya geçmiş, sessizce ağlamış, ağlamıştı.

* * *

Süleyman dede, caminin avlusunda ihtiyarlarla sohbet ediyordu. Söz döndü dolaştı, yaklaşmakta olan Ramazan ayına geldi. Bu mübarek ayın güzelliklerinden bahsedildi. Bir ara Süleyman dede fakirlere dağıtmayı düşündüğü buğday ve unlardan söz etti. Köydeki ihtiyaç sahiplerini bir bir saydı. Biraz duraksadı, aklına o anda gelen bir ismi de ekleyiverdi:

– Hacı Yaşar'a da versem iyi olur. Adamcağız yarı aç yarı tok yaşıyor.

İhtiyarlardan biri itiraz etti.

– Süleyman Ağa, bence Yaşar konusunda bir daha düşün. Yarı aç, yarı tok yaşadığı doğru, ama bulduğunu yemek yerine, gidip kötü alışkanlıklarına sarfeder. Sen de biliyorsun ki bu adamın sadece ağzı değil ahlakı da bozuktur. Bu köyde kimse sev-

mez Yaşar'ı. Uzak dururlar ondan. Vereceğin buğdayı, unu kasabada satar, parasıyla hoş olmayan şeyler alır, içer. Sonra da sarhoş sarhoş gelip köyü, köylüyü rahatsız eder.

Bu konuşmaların ardından, uzun süren bir sessizlik oldu. Süleyman dede, itiraz eden ihtiyarın söylediği sözlerden hoşlanmamıştı. Önce ona, sonra da diğer ihtiyarlara baktı:

– Anlaşılan sizler de Tahir Ağa gibi düşünüyorsunuz, dedi.

Cevap veren olmayınca Süleyman dede Tahir Ağaya döndü:

– Yaşar hakkında söylediklerin doğrudur. Lâkin sırf bu yüzden onu yardımdan mahrum bırakmak doğru bir davranış olur mu?

Tahir Ağa hiç düşünmeden bu soruya yine bir soruyla cevap verdi:

– Yani şimdi sen, dinle diyanetle hiç ilgisi olmayan, bulduğunu içkiye, kumara veren birine mübarek Ramazan ayında erzak yardımı mı yapacaksın?

Süleyman dede gülümsedi:

– Tahir Ağa, biraz anlayışlı ol. Hacı Yaşar öyle olsa da onu da Allah yaratmadı mı? Bak, o da Allah'a inanan biri. Üstelik O'nun sonsuz merhametine de çok güveniyor. Sırf bazı kötü taraflarına bakarak niçin Yaşar'ı bu yardımdan mahrum edeyim?

Tahir Ağa bir şey söylemek için ağzını açmıştı ki Süleyman dede ona fırsat vermedi:

– Yeryüzünde Allah'a isyan eden onca insan var maalesef. Hatta bunların bir çoğu Yüce Mevlâ'yı unutmuşlar bile. Rahmeti ve merhameti bol olan Yüce Rabbimiz, yine de nimetlerini esirgemiyor onlardan. Eğer sadece günahından dolayı birine rızık verilmemesi gerekseydi, Allah o asilere bir yudum su bile içirmezdi. Kaldı ki bizim Yaşar, onların yanında zemzemle yıkanmış sayılır. Üstelik insan, insandır. Yardıma muhtaç ise Müslüman mı, Hıristiyan mı, Yahudi mi yoksa başka bir şey mi olduğuna bakılmaz.

İhtiyarlar başlarını önlerine eğdiler. İşin bu yanını hiç düşünmemişlerdi.

Herkes ona Hacı Yaşar derdi, ama onun hacca filân gitmişliği yoktu. Ne zaman birileri nasihat etmeye kalksa, birden ciddîleşir, gözlerini açar ve şöyle derdi Yaşar:

– Aaa! Siz benim şimdi böyle olduğuma bakmayın. İnşallah bir gün çok param olacak ve hacca gideceğim, Kâbe'yi tavaf edeceğim. Hacı olunca da bir daha günah işlemem tabi. Göreceksiniz, bu kötü alışkanlıkların hepsini bırakacağım, hepsini!

Bu sözleri o kadar içten söylerdi ki köylülerin dilinde Yaşar'ın lâkabı "Hacı" olarak kalmıştı.

Süleyman dede, elindeki değnekle toprağa şekiller çizerek oyalandı. İhtiyarlar, mahcup bir eda ile birbirlerine bakıyorlardı. Şu an her biri derin bir pişmanlık yaşıyordu. Tahir Ağa, fısıldar gibi konuştu:

– Keşke Yaşar'ı davranışlarından dolayı bu kadar dışlamasaydık. Ona bizden biri olduğunu hissettirseydik. Nasihat etme yerine, hâl hatır sorsaydık. Yer yer köyün ileri gelenleri olarak evini ziyaret etseydik. İhtiyaçlarının temini için kendisine yardımcı olsaydık. Olsaydık da onu gün be gün daha beter hâle getirmeseydik. Biz Yaşar'dan yüz çevirdikçe o kendini iyice kaybetti. O kendini kaybettikçe bizler ondan daha da uzak durduk. Bu böyle olmamalıydı. Düşünüyorum da Allah bize bunun hesabını sorar bir gün.

Oradaki herkes aynı fikirdeydi. İçlerinden biri:

– Bizim Turgut'u saymadın. Turgut da çok fakir. Ona da bir şeyler vermeyecek misin Süleyman, diye sordu.

Süleyman dede soruyu sorana gözünün ucuyla şöyle bir baktı, hiç cevap vermedi. İhtiyar, merakla yeniden sordu:

– Yanlış bir şey mi söyledim Süleyman? Bana biraz tuhaf baktın da... Yoksa bir mesele mi var?

Süleyman dede omuzlarını silkti:

– Yoo, ne meselem olsun ki Turgut'la? Yalnızca, diğerlerinin ondan daha yoksul olduklarını düşünüyorum. Biliyorsunuz, Turgut gücü kuvveti yerinde biri. Allah'ın izniyle ekmeğini taştan çıkarır.

Konuyu geçiştirmek için böyle konuşmuştu. Dünkü olaydan sonra Turgut'a buğday ve un vermeyi nasıl teklif edebilirdi ki? "Ya onu mahcup edersem!" diye içten içe bir endişe duyuyordu. Öyle ya, Turgut şapkasını değirmende düşürdüğünün farkına varmış olmalıydı. Bu durumda yapılacak en iyi şey, onunla bir süre karşılaşmamaktı.

Süleyman dedenin bunları düşündüğü sırada ezan okunmaya başlamıştı ki "İyi adam lâfının üstüne gelir." misali avlu kapısında Turgut göründü. Bir an Süleyman dedeyle göz göze geldiler. Her ikisi de aynı anda gözlerini bir başka yöne çevirdi. Süleyman dede yanındakilere döndü:

– Ezan okunuyor ağalar, haydi artık camiye girelim.

Hep birlikte ağır ağır kalktılar.

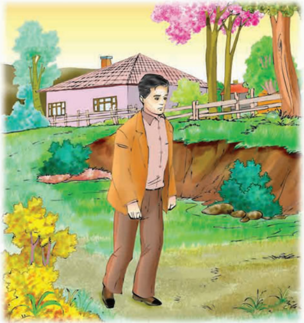
* * *

Köylüler işlerine, evlerine dönüyorlardı. Camiden son çıkan, Turgut oldu. O vakte kadar içeride oyalanmış, Süleyman dedenin uzaklaşmasını beklemişti. Kapının önünde durup ürkek ürkek etrafa baktı. Ortalıkta kimsecikler kalmamıştı. Evine doğru yürüdü. Yine vicdanında fırtınalar baş göstermişti. Yol boyunca imamın hutbede söylediği sözleri düşündü.

– Ey insanlar, Allah'tan ümidinizi kesmeyin! Günahınız dağlar kadar bile olsa ümitsiz olmayın. Rabbimiz bağışlamayı sever. Pişman olduğunuz bütün günahlarınızı affeder. Yeter ki tövbe edip, bütün samimiyetinizle O'na yönelin.

Turgut eğildi, yerden bir taş aldı. İçinde kopan fırtınayı bastırmaya çalışıyordu. Taşı elinde evirdi çevirdi. Sonra ilerdeki çalılığa hışımla fırlatıp:

– Ben hırsız değilim. Çalmadım o buğdayları. Ödünç aldım. Mahsul zamanı gizlice yerine koyacağım. Hem de fazlasıyla... Bu niye günah olsun ki? Rabbim benim niyetimi biliyor ya, dedi.

İçinden bir ses bütün vücudunda dalga dalga yayılıyor, Turgut vicdanından gelen bu çığlıklara direnmeye çalışıyor, vicdanıyla arasındaki bu hesaplaşma sürüp gidiyordu:

– Çaldın işte! Sen bir hırsızsın! Sahibinden izinsiz alınan eşya ödünç olmaz. Bu düpedüz hırsızlıktır. Ya aldığın şeye sahibinin ihtiyacı olursa?

– Ama sonra geri yerine...

– Nereden biliyorsun mahsul zamanına kadar ömrünün olduğunu? Ya da Süleyman dedenin o vakte dek yaşayacağını...

– !!?

Turgut başını salladı. Yumruklarını sıkarak düşüncelerini dağıtmayı denedi. Beceremeyince de vicdanının feryadını duymamak için bir türkü mırıldanmaya başladı:

"Uzun ince bir yoldayım,

Gidiyorum gündüz gece..."

Evin bahçe kapısına gelince durdu. Sadece iki cümlesini bildiği türküyü tekrar etmeyi de bıraktı. Elini kapıya yasladı, bir süre bekledi. Sonra anî bir hareketle geri döndü. Aceleyle yürürken kendi kendine sitem ediyordu:

– Rahmetli anan sana boş yere "yarım akıllı evlâdım" dememiş Turgut. İşin en önemli kısmını hâlletmedin ki daha. Buğdayı nereye ekeceksin? Tarlan mı var senin? Yürü şu muhtarı bul hele. O bir çaresini düşünür elbet.

Doğruca kahvehaneye vardı. Etrafa bir göz attı. Aradığını bulmuştu. Utangaç bir tavırla gidip

muhtarın yanına oturdu. Selâmlaştılar. Muhtar, kahvehaneciye seslendi:

– Oğlum Selim, Turgut'a da bir çay kap gel.

Selim bardakları yıkamakla meşguldü. Yüzünü dönmeden cevap verdi:

– Henüz demledim emmi, beş dakika sonra hazır olur.

Muhtar, Turgut'a döndü:

– Ee Turgut! Anlat bakalım, Ahmet'imiz nasıl?

Turgut göz ucuyla muhtarın elindeki tesbihe bakarak:

– Eh işte emmi. Kendi hâlinde büyüyüp gidiyor, dedi.

Muhtar bir taraftan iri taneli tesbihi hızlı hızlı çekiyordu. Hiç konuşmadan epeyce bir süre beklediler. Turgut bir ara başını kaldırıp etrafa baktı. Söyleyeceklerini birisi duysun istemiyordu. Tam konuşmaya başlayacaktı ki muhtar:

– Hayrola Turgut, bir sıkıntın mı var senin, diye sordu.

Turgut bu soruyla biraz rahatlamıştı. Ellerini masanın üzerinde birleştirerek derdini açtı:

– Şeey, nasıl desem bilmem ki? Şey diyecektim ben... Bu sene buğday ekmeyi düşünüyorum da muhtar emmi. Hani gücüm kuvvetim yerinde Allah'a şükür. Eğer bir-iki dönümlük tarla bulabilirsem, kimseye muhtaç olmadan yaşayabilirim.

Muhtar merakla eğildi:

– Benim yapabileceğim bir şey varsa, çekinme söyle.

Turgut, bu sözlerle daha da rahatladı. Ümit dolu bakışlarını muhtarın yüzüne dikerek:

– Sen varlıklı ve iyi kalpli bir adamsın. Bana bugüne dek bir çok konuda yardımcı oldun, dedi.

Muhtar tesbihi çevirmeyi bıraktı. Kaşlarını çatarak sesini hafifçe yükseltti ve:

– Yahu bırak şimdi bunları sen! Benden ne istediğini söyle, dedi.

Turgut boynunu büktü:

– Bana küçücük bir tarla verebilir misin? Sadece bir yıllığına. Biraz buğdayım var. Sabana, öküze ihtiyaç duymam, kazmayla da olsa tarlayı kazar, ekerim. Böylece çoluk çocuk da aç kalmaz. Ne dersin?

Merakla muhtarın vereceği cevabı bekliyordu. Bu sırada buram buram terlemişti. Belki ilk defa birinden bir şeyler istiyordu. Bu durum öylesine ağır gelmişti ki "Keşke söylemeseydim!" diye geçirdi içinden.

Muhtar geriye yaslandı. Tesbihini yeniden çevirmeye başladı. Az önce meraktan çatılan kaşları gevşemişti. Turgut'un şu an nasıl sıkıldığını o da biliyordu. Gülümsedi:

– Demek buğday ekeceksin ha? Hem de tarlayı kazmayla işlemek pahasına... Bak bu sözün çok hoşuma gitti işte. Aferin be Turgut. Sana da bu yakışırdı zaten. Ben kimseye muhtaç olmamak için dişini tırnağına takıp çalışanı severim.

– Al bakalım çayını Turgut.

Turgut, Selim'in getirip bıraktığı çayı görmedi bile. Gözlerini muhtarın dudaklarına çivilemişti sanki.

– Tarla kolay, dedi muhtar. Sonra şapkasını çıkardı, biraz düşündü ve kulağının üzerini kaşıyarak:

– Cevdet Ağanın bahçesinin yanındaki tarlamı sana verebilirim. Sen yeter ki işe sahip çık. Gerçi orası biraz taşlık, ama sen üstesinden gelirsin. Bir güzel ayıkla tarlanın taşlarını. Sonra gel, sana iki öküz ayarlarız. Kazmayla değil, sabanla sürersin toprağı.

Turgut âdeta sevinçten uçuyordu şimdi. Muhtar konuşmasını sürdürdü:

– Eğer gerçekten sahip çıkarsan, dediğin gibi çalışırsan, seneye de ekersin tarlayı. Yok yok, ben yaşadığım sürece senin olur orası. Hem böylelikle ömrümün uzun olması için dua edersin. Haydi

göreyim seni Turgut! Kurtar kendini bu yokluktan. Ahmet oğlumuzu da, Saliha'yı da kimseye muhtaç etme.

Turgut fırlayıp muhtarın ellerine sarıldı. Sonra dolu dolu gözlerle kapıya koştu. Muhtar arkasından seslendi:

– Heey, çayını içmedin yahu!

SEVGİ VE ŞEFKAT

Sıcak bir yaz günüydü. Güneşin kızgınlığı, tarlalarda bahçelerde çalışanların başını döndürüyordu âdeta. Birbirinden güzel meyveler gitgide olgunlaşıp tatlanıyor, buğday başakları her geçen gün daha da sararıyordu.

Köy yolunda yan yana yürüyen iki adam hem konuşuyor hem de yolun iki yanını saran olağanüstü güzellikleri seyrediyorlardı. Yaşlı olanı, yolun altındaki bahçeyi işaret etti.

– Görüyor musun Vahap, bizim Cevdet, kayısılara yine çok iyi bakmış. Görünüşe bakılırsa, bu sene yine epeyce mahsul alacak gibi. Diğerlerinin ağaçlarında bu kadar iri kaysı bulmak mümkün değil. Cevdet bu işi nasıl başarıyor dersin?

Vahap, dallarda salınan altın sarısı kayısılara bir süre iştahla baktı ve yutkunarak cevap verdi:

– Cevdet Ağa, bahçesine gözü gibi bakıyor Süleyman emmi. Her bir ağaç onun için bir evlât kadar değerlidir. Ben çoğu zaman onu, bu ağaçları sevip okşarken görürüm. Bu kadarla kalsa yine iyi. Bir de sanki anlıyorlarmış gibi konuşur, acayip sözler söyler onlara. Tutar bir ağacın dalını, dakikalarca bir şeyler anlatır yapraklara çiçeklere.

Süleyman dede bir an Cevdet Ağayı düşündü. Kendini onun yerine koydu. Kayısılara daha dikkatli baktı. O koca ağacın ve güzelim meyvelerin sadece küçücük bir çekirdek içinden çıktığını hatırladı. Çekirdeğin toprağa düşüşünü, çatlayışını, filizlenip fidan oluşunu ve bu hâle gelişini gözünde canlandırdı. Bu

koca ağacı o küçücük çekirdeğin içine sıkıştıran Yüce Allah'ın sanatını düşündü ve:

– Ne büyüksün Rabbim, diye mırıldandı. Sonra Vahap'a döndü:

– Demek ki ağacı besleyen yalnızca su, hava, toprak ve güneş değilmiş. Her varlık sevgiye, şefkate muhtaç yaratılmış. Demek bu iri ve güzel kayısıların sırrı buymuş. Yoksa bir kayısı ağacı, nasıl böylesine göz alıcı meyveler verir ki? Hem diğer ağaçlar da aynı iklimde ve hemen hemen aynı toprakta yetişiyor. Fakat onların meyveleri bunlar kadar gösterişli değil.

Yavaş adımlarla yollarına devam ettiler. Cevdet Ağanın bahçesini geçmişlerdi. Süleyman dede, yolun altındaki buğday tarlasına dikkatle baktı. Altın sarısı başaklar, rüzgârda usul usul salınıyordu. Gözünü başaklardan ayırmadan Vahap'a:

– Muhtar bu ekini ne zaman biçecek acaba? Maşallah, başaklar ne kadar da iri. Şu Allah'ın işine bak Vahap, bir tek buğday tanesine dolu dolu başak veriyor. Bereket denilen şey bu olsa gerek, dedi.

Vahap:

– Bu ekinler muhtarın değil, bizim Turgut'a ait bunlar. Muhtar tarlayı devamlı ekmesi karşılığında verdi ona, dedi.

Süleyman dede bir an durdu. Ekinlere daha dikkatli baktı:

– Demek bu başaklar Turgut'un ha! Maşallah, ne iyi etmiş ekin ekmekle. Artık kendi mahsulünü kendi kaldırabilecek.

Söz ekinlerden açılmışken köye kadar konuştular. Turgut'tan, muhtardan söz ettiler. Camiye vardıklarında namaz vakti gelmişti. Aceleyle avluya girdiler.

* * *

Yaşar, ikindi vakti köye dönüyordu. Ancak yürüyüşünde bir tuhaflık vardı. Her adımda sağa sola sallanıyor, düşmemek için gayret ediyordu. Cevdet Ağanın bahçesinin dengine gelince durdu. Eğildi, ağaçların arasına bir göz attı. Bahçede kimseyi göremeyince çitten içeriye atladı. Bir süre bekleyip etrafı dinledi. Sonra elindeki şişeyi kuşağına soktu. En yakın ağaca koştu. Ceplerini kayısıyla doldurup aceleyle yola çıktı. Yalpalayarak yürümeye devam etti. Sık sık kuşağındaki şişeden bir kaç yudum alıyor, bir yandan da cebinden çıkardığı kayısıları atıştırıyordu. Turgut'un ekinlerinin yanından geçerken, uzaktan gelen birini gördü. Dikkat kesildi. Gelen, Süleyman dedeydi. Yaşar telâşlandı. Hiç düşünmeden içki şişesini var gücüyle ekin tarlasına fırlattı. Cebinde kalan kayısıları da aceleyle yedi.

Süleyman dede, Yaşar'ı görmüştü. Adımlarını hızlandırdı. Karşı karşıya geldiklerinde Süleyman dede:

– Hayırdır inşallah, nereden geliyorsun böyle Hacı, diye seslendi. Bir cevap alamayınca durdu. Yaşar da durdu. Süleyman dede:

– Bugün köyde seni çok aradım ama bir türlü bulamadım, dedi. Allah'ın sevgili kuluymuşsun ki sana burada rastladım. Değirmende senin için biraz un ayırmıştım. Yarın gel de al.

– ...

– Ne diyorsun, yarın değirmene uğrayabilecek misin?

Yaşar, "olur" anlamında başını salladı ve yalpalaya yalpalaya uzaklaştı. Süleyman dede onun arkasından hüzünle baktı ve:

– Allah'ım şu bizim deliye hayalini gerçekleştirmesi için fırsat ver. Hacı Yaşar'ımız, gerçekten hacı olsun, tövbe etsin, kendisini toparlasın yâ Rabbi, diye dua etti.

Biraz ilerlemişti ki yaş kayısı çekirdeklerini farketti. Kaşlarını çattı. Önce dönüp Yaşar'a, sonra da Cevdet Ağanın kayısılarına baktı.

– İlâhi Cevdet Ağa, diye mırıldandı. Şu kayısıların hepsini çitle çevirmeseydin ne olurdu sanki? Bir-iki ağacı yol kenarında bıraksaydın. Hem gelip geçen yerdi, sevap alırdın hem de kimseyi

hırsız etmezdin böyle. Birbirinden güzel yaratılmış şu kayısılarda kimin gözü kalmaz ki?

Yaşar epeyce ilerlemişti. Dönüp geriye baktı. Süleyman dede gözden kaybolmuştu. Koşarak tarlaya daldı. Ekinleri yara yara ilerledi. Biraz arayıp taradıktan sonra şişeyi attığı yeri buldu. Bulmasıyla da yüzünün buruşuvermesi bir oldu. Şişe, kökü toprağa gömülü iri bir kayaya çarpıp kırılmıştı. Sinirlendi. Ayağının ucundaki kırık parçalara sert bir tekme salladı. Kızgınlığı geçmeyince ellerine dokunan başakları hışımla yolup sağa sola fırlattı. Tarladan çıktı, söylenerek köyün yolunu tuttu.

HAY'DAN GELEN HU'YA GİDER

Bir değirmenci için yılın en yoğun günleriydi. Hasadını yapan köylüler soluğu değirmende alıyordu. İkindiye doğru evlerine döndükleri için Süleyman dede o vakte kadar çalışmak zorunda kalıyordu.

Köylüleri uğurladıktan sonra bir şeyler hazırlıyor ve karnını ancak o vakitte doyurabiliyordu.

– Süleyman emmi! Süleyman emmi!

Süleyman dede elindeki lokmayı bıraktı. Kulak kabarttı. Sesin sahibini tanımıştı:

– Turgut buralara hiç uğramazdı. Hayırdır inşallah, ne oldu acaba, diye mırıldandı. Sonra kalkıp kapıyı açtı. Birdenbire Turgut'la göz göze gelince:

– Ne oldu Turgut? Bu ne hâl böyle, diye telâşla sordu.

Turgut sanki kömür içinde sürünmüş gibiydi. Yüzü, gözü, elbisesi kapkara olmuştu. Ve gözlerinden yaşlar süzülüyordu. Süleyman dede:

– Ne oldu sana böyle, anlatsana, diye üsteledi.

Turgut birdenbire hıçkırıklara boğuldu. Ellerini yüzüne kapadı.

– Affet beni Süleyman emmi. Ben büyük bir hata ettim. Ne olur affet beni!

Süleyman dede:

– Gel şöyle. Elini yüzünü yıka, rahatla biraz. Ne olduğunu sonra anlatırsın. Lâkin önce biraz topla kendini, diyerek onu sakinleştirmeye çalıştı.

Turgut, derede elini yüzünü yıkadı. Serin suyla

biraz rahatlamıştı. Gözlerini kapatıp bir süre öylece bekledi.

– Ee, şimdi anlat bakalım, dedi Süleyman dede. Anlat hele neler oldu?

– Ekinlerim mahvoldu. Ekinlerim, emeklerim hepsi yandı bitti, kül oldu. Kim yapar bunu? Niye yakarlar ki ekinlerimi? Benim bir düşmanım, kimseye bir düşmanlığım yok ki...

Süleyman dede sarsıldı. Heyecanla:

– Ne diyorsun sen Turgut, diye şaşkınlığını dile getirdi. Ekinlerin mi yandı? Kim yaktı?

– Bilmiyorum kimin yaktığını. Ama o güzelim başaklar gözümün önünde cayır cayır yandı işte. Çok uğraştım, ama söndüremedim.

– Tarla senin gözlerinin önünde mi yandı? Allah Allah, bu nasıl olur?

– Oldu işte Süleyman emmi! Bu sabah ekinleri biçmeye başlamıştım. Öğleden sonrasına kadar epey de biçtim. Yemekten sonra "Yarım saat dinleneyim." diye düşündüm. İncirin gölgesinde biraz uyudum. Kuşların gürültüsüyle gözlerimi açınca ne göreyim! Her yer alevler içerisinde... Neye uğradığımı şaşırdım. Ekinlerim gürültüyle, alev alev, cayır cayır yanıyordu işte...

– Kimseyi görmedin mi?

– Kimseyi görmedim. Zaten görecek hâlde değildim. Deliye dönmüştüm. Ne yaptığımı bilmeden tarlaya daldım. Neredeyse ben de tutuşuyordum. Nasıl yaparlar bunu Süleyman emmi? Bu insanlarda hiç merhamet yok mu?

– Sakin ol. Dünyanın sonu değil bu. Cana gelen mala gelsin.

– Ne diyorsun sen Süleyman emmi? O buğdaylar benim canım kadar değerliydi. Her şeyimdi onlar. Mahsulden sonra yepyeni bir hayata başlayacaktım. Şimdi ne yapacağım ben?

Süleyman dede bir süre sessiz kaldı.

– Peki niçin buraya geldin? Tarlan köye daha yakındı.

Turgut bu soru üzerine yeniden ağlamaya başladı. Süleyman dede üstelemedi. Elini şefkatle Turgut'un saçlarında dolaştırdı.

– Üzülme. Bir kapıyı kapatan Allah, bir başka kapıyı açar. Rızık onun elindedir. Elbette Allah hâlini görüyor. Mutlaka bir kolaylık gösterecektir. Sen yeter ki ona güven.

Turgut başını kaldırdı. Kesik kesik konuşmaya başladı:

– Dumanı gören köylüler koşup geldiler. Ama iş işten geçmişti. Sadece yangının yayılmasını önleyebildiler. Benim buraya gelişimin sebebi...

Turgut, konuşmasının sonunu getiremedi. Süleyman dede bir tas su alıp geldi ve:

– İç şunu. Artık ağlamayı da bırak Turgut, dedi.

– Fakat, fakat o buğdayları ben buradan...

Süleyman dede, Turgut'u daha fazla konuşturmadı:

– Şşşt! Biliyorum, anlatmana gerek yok. Buğdayları buradan almıştın. Lâkin hiç dert etme. Hakkında hiç bir zaman kötü düşünmedim. Ben zaten onları sana vermek için ayırmıştım.

– Affet beni Süleyman emmi, fakat inan ki hırsız değilim ben. Mahsulden sonra o buğdayları yerine koyacaktım.

– İnanıyorum sana. Hem kızmadım ki seni affedeyim. Dedim ya, onlar zaten senin içindi. Helâl olsun.

Turgut artık ağlamıyordu. Yutkundu:

– Allah'ın takdiri işte. Bu hâdise bana çok güzel bir ders oldu. Şimdi her şeye yeniden başlamak gerekiyor. Müsadenle Süleyman emmi, ben köye dönüyorum. Kal sağlıcakla...

Süleyman dede, Turgut'un ardından bakarken ekinleri kimin yakmış olabileceğini düşünüyordu.

* * *

Süleyman dede ertesi gün erkenden yola çıktı. Köye gidiyordu. Turgut'la konuşup, kendisine buğday verebileceğini söyleyecekti. Şefkatle sahip çıktığı Turgut için daha başka neler yapabileceğini düşünürken, yanık tarlanın yanına kadar gelmişti. Durdu ve tarlayı dikkatlice inceledi. Her taraf kapkaraydı. Acaba kim yakmıştı tarlayı? Üstelik bu işi yaparken kendini nasıl gizlemişti?

Etrafa göz atarken gördüğü manzaraya dikkat kesildi. Çitin dibinde biri vardı. Yere oturmuş, sırtını yola dönmüştü. Dizini karnına çekip alnını da dizine dayamış, öylece duruyordu. Süleyman dede heyecanla ona doğru yaklaştı ve:

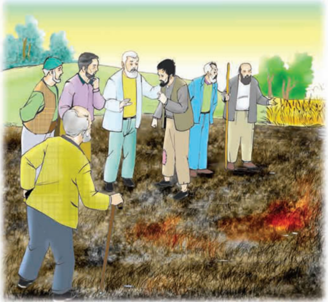
– Turgut, sen misin, diye sordu.

Bir cevap alamayınca iyice yaklaştı. Yerde oturan ve hiç kıpırdamadan duran bu adam Turgut değildi.

– Hacı! Senin ne işin var burada?

Hacı Yaşar başını kaldırdı. Ağlıyordu. Ayağa kalktı ve Süleyman dedenin boynuna sarıldı. Süleyman

dede olanlara bir anlam veremedi. Şimdi bu adam Turgut'un yanık tarlasına mı ağlıyordu yani?

– Ben artık içki içmeyeceğim Süleyman emmi. Şahit ol, bundan sonra kumar da oynamıyorum, tamam mı? Hırsızlık da yok, izinsiz almak da yok. Turgut'u bu hâle ben düşürdüm. Şimdi onun ve köylünün yüzüne nasıl bakarım?

Süleyman dedenin içine bir kurt düştü. Merakla:

– Sen mi yaktın tarlayı, diye sordu.

Yaşar biraz çekildi ve çite yaslandı. Yanık tarlayı baştan aşağıya yaşlı gözleriyle süzdü ve:

– Evet, maalesef ben yaktım Süleyman emmi. Lâkin inan ki isteyerek olmadı, diye inledi âdeta. Sonra kesik kesik konuşmasını sürdürdü:

– Önceki gün seninle burada karşılaşmıştık ya hani. O zaman elimdeki şişeyi ekin tarlasına fırlatmıştım. Sen gittikten sonra onu almak için döndüm. Ama şişe bir taşa çarpmış ve kırılmıştı. Dün akşam köyde Turgut'tan duydum. Yangın tam şuradan başlamış. Şu köşeden, yani benim şişe kırıklarımın bulunduğu yerden. Sabaha kadar uyuyamadım Süleyman emmi. Gün doğarken koşa koşa buraya geldim. Şişe kırıkları hâlâ oradaydılar.

Süleyman dede yine bir şey anlamamıştı bu anlatılanlardan:

– Şimdi bunun yangınla ne ilgisi var Yaşar, diye sordu.

Hacı Yaşar, yüzünü elinin tersiyle sildi. Olduğu yere çöküp sırtını çite yasladı:

– Geçen yıl köyün öğretmeni kahvehanede anlatıyordu. "Ormanlarımızı koruyalım arkadaşlar."

diyordu. Etrafa gelişigüzel atılan şişeler bile yangına sebep olurmuş. Cam kırıkları, yazın güneş ışığını toplayıp, altındaki kuru otları ısıtarak tutuşturabilirmiş. Eminim bu yangının sebebi de bu.

Süleyman dede şimdi her şeyi anlamıştı. Onu teselli etmek için:

– Üzülme, olan olmuş artık, dedi. Ben Turgut'un zararını karşılarım. Daha sonra da bu durumu beraber kendisine anlatır, helâllik dileriz ha! Tamam mı?

Yaşar pek sevindi buna. Elindeki siyah şişe kırığını Süleyman dedeye göstererek:

– Sana söz veriyorum Süleyman emmi, diye haykırdı. Artık bu illeti terk ediyorum. Şahit ol, bu zıkkımın bir yudumunu bile ağzıma koymayacağım bundan sonra. İnşallah kimseciklere bir zararım dokunmayacak.

Süleyman dede heyecanlanmıştı:

– Aferin evlâdım, zaten sana da bu yakışır. İnşallah sonra namaz kılmaya da başlarsın, değil mi?

– Başlarım tabi! Hem hacca bilem giderim param olunca.

Süleyman dede mutluluktan uçuyordu âdeta.

– Olacak, hem de çok paran olacak Hacım! Bundan böyle beraber çalışacağız seninle. Ben iyice ihtiyarladım zaten. Bu hâlimle çuvalları bile kaldıramıyorum. Kabul edersen seninle beraber çalıştırırız değirmeni. Kazandığımız buğdayları da kasabada satarsın. Yeterli miktarda paramız olunca en büyük hayalini gerçekleştirirsin.

– Yani hacca giderim, öyle mi?

– Neden olmasın? Her fırsatta bunu söyleyip durmuyor muydun?

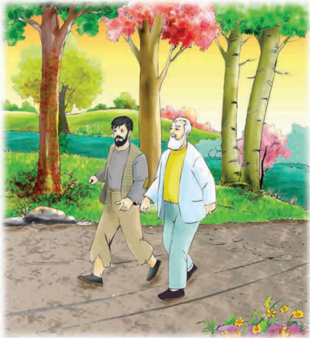
Yaşar sevinçten ne diyeceğini bilemedi. Yola doğru koştu. Döne döne oynamaya başladı. Süleyman dede gülümseyerek onu izliyordu:

– Deli çocuk, diye mırıldandı.

Hacı Yaşar haykırdı:

– Hadi emmi, köye gidelim. Yıkanıp temizlenmem lâzım. Kirlerimden arınmalıyım. Çok kirliyim ben çook! Üzerimde yılların kiri var. Bu kir öğleye kadar ancak çıkar. Acele etmeliyiz. Öğle namazını camide kılacağım. Bu benim ilk namazım olacak Süleyman emmi, ilk namazım!

Süleyman dedenin yüreğini saran mutluluk, gözyaşlarına dönüp yanaklarına doğru süzüldü. Hacı Yaşar sabırsızlanıyordu:

– Haydi emmi, daha ne bekliyoruz? Yapılacak dünya kadar işimiz var.

Süleyman dede gözlerini sildi. Çocuklar gibi zıplayarak oynayan Hacı Yaşar'a doğru yürüdü. Bu arada içten içe Allah'a şükrediyordu.

– Yâ Rabbi, sen ne büyüksün! Bu yaştan sonra

bana âdeta bir evlât bağışladın. Hem de ne evlât... Tıpkı bir aslan parçası! Üstelik bütün günahlarından arınmış ve tertemiz...

Yola çıkıp Hacı Yaşar'ın koluna girdi. İkisi birlikte köye doğru yürümeye başladılar. Süleyman dede bir ara göz ucuyla Turgut'un yanık tarlasına baktı. Daha birkaç hafta önce Vahap'la buradan geçerken seyrettiği altın başakları görür gibi oldu. Hacı Yaşar'a daha bir sıkı tutundu. Dudaklarından dökülen cümleler, rüzgârla savrulan yanık başakların külleri üzerinden sonsuzluğa doğru kanatlandı:

– Herhâlde "bereket" denilen şey bu olsa gerek! Rabbim, yeryüzündeki başaklar ve başaklardaki taneler adedince hamdolsun Sana.

SÖZLÜK

adet: Tane, sayı...

âdet: Bir kimsenin yapmaya alışkın olduğu şey; alışkanlık, gelenek.

ambar: 1. Tahıl koymaya yarayan geniş yer. 2. yiyecek ve bazı eşyaların saklandığı depo.

âmin: Bir duadan sonra söylenen, "Allah'ım kabul et." anlamındaki söz.

bereket: 1. Allah'ın bol nimet vermesi; bolluk, çokluk; fayda, feyiz, rahmet, uğur. 2. Bir şeyde Allah'ın dilediği hayrın, iyiliğin sabit olması.

çit: Bağ bahçe ve bostan gibi yerlerin etrafına, çatı, kamış ve ağaç dallarından çekilen engel.

edâ etmek: Yerine getirmek, ödemek, yapılması gereken bir ibadeti yapmak.

ezan: Müslümanları namaza çağırmak için okunan, "Allah'ın birliğini, büyüklüğünü, Hazreti Muhammed Aleyhisselâmın O'nun kulu ve elçisi olduğunu" hatırlatan sözler.

fakir: Yoksul, malı mülkü, parası olmayan.

fedakâr: 1. İnancı ve ülküsü uğruna kendi menfaatlerini, kendi-

ne ait iyilikleri başkasına feda eden. 2. Bir kardeşini ya da arkadaşını kendine tercih eden.

haram: Helâl olmayan, Allah'ın yasakladığı her türlü davranış, iş, eylem.

has: Katışıksız, en iyi cinsten.

Hay: Allah'ın güzel isimlerinden biri: "Hayat sahibi olan, daima hayatta olan, sonsuzdan beri var olup, varlığı sonsuza kadar devam eden, hayatı yaratan, canlıları yaşatan" anlamlarındadır.

haz: Lezzet almak, hoşlanmak.

helâl: Haram olmayan, Allah'ın yapılmasına izin verdiği şeyler.

Hû: O; hikâyede Allah anlamında.

kasket: Önü siperli başlık.

kıymık: Tahta ya da ağacın, ele batabilen çok küçük ve sivri parçası.

mahcup: Sıkılgan, utangaç.

mahsul: Elde edilen ürün, meydana gelen verim.

mendebur: Uyuşuk, sünepe.

mesele: 1. Çözülmesi halledilmesi gereken durum, güç iş. 2. Sorun, problem.

mevzilenmek: Yerini almak, sipere girip beklemek.

narin: İnce yapılı, kibar, zarif, nazenin.

nasihat: 1. Öğüt. 2. Birine faydalı sözler söyleyip yol göstermek, yanlış yapmaması için uyarıda bulunmak.

saban: 1. Tarla sürmekte kullanılan ve öküz, at ya da merkeple çekilen demir uçlu alet. 2. Bir çeşit kazma.

sarfetmek: Harcamak.

patika: 1. Keçi yolu. 2. Bir kişinin ancak yürüyebileceği ince ve dar yol.

tedirgin olmak: Endişelenmek.

vicdan: İnsan kalbindeki gizli bir kuvvet, bir duygudur. İyilik etmekten hoşlanan, kötülük etmekten ızdırap duyan, iyiyi kötüden ayıran manevî bir ölçüdür.

BU KİTAPLA İLGİLİ NOTLARIM

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....